

TENDÈNCIES TEATRALS
PRESENTADES A LA
FIRA DE TEATRE AL
CARRER DE TÀRREGA
(1981-1992)

Per Enric Ciurans i Peralta

16

OBJECTIUS DE L'ESTUDI

En aquest estudi pretenem demostrar que arribada a la dotzena edició, la Fira de Teatre al Carrer de Tàrrrega és la mostra teatral catalana amb un major pes específic en l'àmbit geogràfic de parla catalana i amb un ampli ressò a la resta de l'Estat espanyol i a l'estranger. Durant la seva trajectòria, ha vist passar pels seus carrers, places i teatres la pràctica totalitat de grups de les diferents tendències creades a Catalunya, i també, un nombre considerable de grups de la resta de l'Estat i de l'estranger.

Hi ha moltes claus a l'hora d'interpretar aquest fet, però en el present estudi ens centrarem a comprovar com per la varietat de tendències i el percentatge de companyies catalanes que hi han participat, la nostra primera afirmació és certa. Per tal de demostrar-ho, hem efectuat una catalogació general de totes les edicions de la mostra que recull la participació de tots els grups que fins enguany hi han participat.

Aquest treball ens ha permès confirmar que quatre de cada cinc grups participants són grups o companyies catalanes, i és per això que podem dir que la Fira de Teatre al Carrer de Tàrrrega és un element clau en l'escena catalana dels anys vuitanta. És així com podrem respondre a la qüestió que motiva aquest treball:

Quina ha estat la importància de la Fira de Teatre al Carrer de Tàrrrega pel que fa a la representativitat de les distintes tendències teatrals catalanes que hi han estat presentades?

La nostra resposta serà avalada primer per les dades recollides en el catàleg, i després per l'estudi de les diverses tendències. La nostra investigació contribuirà així a establir la realitat de l'escena catalana a la darrera dècada incidint en la transformació que aquesta ha sofert des de l'inici de la fira de teatre fins als nostres dies, tant pel que fa a la forma com al contingut dels espectacles.

El nostre estudi té un caire descriptiu que ha de servir per després poder establir una interpretació d'allò que ha estat més significatiu en els darrers anys de l'escena catalana partint de l'observatori privilegiat que és la Fira de Teatre al Carrer de Tàrrrega.

Aquesta primera aproximació primarà la quantificació dels espectacles més que la seva lectura dintre del context general del teatre a casa nostra. És evident que no podem desvincular el món de l'escena dels altres fenòmens que conformen la nostra cultura, i per això ens proposem interrelacionar l'evolució de les formes teatrals que hem pogut observar al llarg d'una dècada d'espectacles presentats a Tàrrrega amb les corrents estètiques que han condicionat el món de la creació des dels anys vuitanta.

LA FIRA DE TEATRE AL CARRER: ORÍGENS I CONSOLIDACIÓ D'UNA MOSTRA TEATRAL

La Fira de Teatre al Carrer de Tàrrrega va començar a celebrar-se el mes de setembre de 1981. Neix vinculada a la festa major d'estiu de la ciutat i en uns pocs anys, des de l'edició de 1985, es converteix en el pròleg de la temporada teatral a Catalunya; un lloc on no només es presenten espectacles sinó que també assisteixen programadors catalans. Així es converteix la ciutat en un centre de

contractació d'espectacles i, per tant, en centre important per a la promoció del teatre català. Aquest procés que porta de la incipient mostra vinculada a la festa major fins a la fira de teatre que convoca gran nombre de programadors és un dels eixos fonamentals per entendre la veritable dimensió de la fira.

Aquesta evolució presenta tres etapes marcades pels canvis en l'orientació del certamen, que desenvoluparem més endavant:

1. Des de la primera edició (1981) fins a la quarta (1984), quan la Fira de Teatre al Carrer està vinculada a la festa major d'estiu de Tàrraga.

2. Des de la cinquena edició (1985) fins a la desena (1990), en la qual es converteix en pròleg de la temporada teatral a Catalunya amb un creixement espectacular tant de pressupost com de ressò en els mitjans de comunicació.

3. Les dues darreres edicions de la fira de teatre (1991-1992), que es caracteritzen per la transformació del certamen en mostra exclusiva de teatre –sense espectacles musicals–, on es potencia la venda d'espectacles en posar en contacte directe els grups amb els programadors.

La fira de teatre neix vinculada a la festa com a element definidor. En el catàleg que commemora la primera edició trobem un text de Xavier Fàbregas ¹ en el qual es fa una crida a la transformació dels espais públics a través del teatre, considerant aquest com aglutinador de la festa, més enllà d'altres consideracions estètiques. Xavier Fàbregas fou, juntament amb l'alcalde de la vila i Joan Font del grup Els Comediants, un dels inspiradors de la Fira de Teatre al Carrer. En aquestes primeres edicions el teatre de carrer, conjugat amb el teatre al carrer –en un sentit pròxim a gratuïtat i participació–, esdevé protagonista. Amb un baix pressupost s'aconsegueix transformar la ciutat gràcies a la tasca del grup Els Comediants, veritables mestres de cerimònies, els quals amb un teatre de caire mediterrani, de carrer, nocturn, lúdic i festiu propicien el marc que ha fet possible el desenvolupament posterior de la mostra.

En les següents edicions, podem observar un creixement molt important pel que fa a grups participants, i també, com s'inicia el procés que converteix la fira de teatre en una mostra teatral més enllà de la festa major que, en aquestes edicions, comparteix programació amb la fira, però edita el seu propi programa d'actes que es concentren en el tradicional aplec de Sant Eloi. Alguns espectacles comencen a presentar-se en espais tancats i a ser de pagament a partir de l'edició de 1984; a l'hora, es comencen a convidar programadors de municipis i institucions de Catalunya i de fora. Aquest gir que es produeix en uns pocs anys fa que els propis grups –especialment de teatre de sala– es mostrin interessats a participar en la mostra i estrenin els seus espectacles a Tàrraga aprofitant la presència de programadors i l'inici de la nova temporada.

Tot aquest creixement fa necessari la creació d'un patronat (1985), encapçalat per l'alcalde de la ciutat, per tal de gestionar el pressupost i condicionar les infraestructures de la ciutat per acollir l'allau de visitants que any rere any col·lapsen les carreteres d'accés a la ciutat i creen problemes a causa de la massificació durant els tres dies o més que se celebra la mostra. La festa major s'ha transformat en un extraordinari aparador de l'espectacle a Catalunya, importància que tendeix a la desmesura pel creixent protagonisme dels concerts de rock que s'inclouen a la programació de la fira de teatre, i que aconsegueixen portar a Tàrraga no tant sols un públic interessat pel teatre, sinó molts joves que volen rock en directe al vespre. És aquesta multiplicació i diversificació en l'oferta d'espectacles el que fa que el nombre de tendències escèniques presentades a Tàrraga siguin la pràctica totalitat de les creades a Catalunya.

La transformació de la fira de teatre en les darreres edicions no ha fet més que intensificar-se. El certamen ha coproduït alguns espectacles i el nombre d'estrenes s'ha multiplicat en considerar els grups la promoció que obten en ser presents a la mostra. És important destacar la gran quantitat de grups i companyies que després de participar a la fira targarina han estat representant el seu espectacle en teatres barcelonins.

També cal fixar-se en l'ampli ressò atorgat pels mitjans de comunicació, que han propiciat la major promoció que mai havia obtingut la ciutat de Tàrraga. Aquest ressò ha subratllat dos aspectes entrescreuats: per un costat, ha destacat els problemes infraestructurals –que arriben a la màxima expressió en els greus incidents de l'edició de 1991, moment en el qual la fira ha obtingut la seva màxima difusió–, i per l'altre, ha consolidat la mostra com a pròleg de la temporada teatral i com a centre de contractació de grups, amb la promoció que suposa per al teatre català. Aquests disjuntiva és la que marcarà el futur desenvolupament del certamen, que sembla haver entrat en una fase de plena consolidació com a mostra teatral, en eliminar de la programació la música i concentrar-se exclusivament en tot allò que té a veure amb el teatre des de les més diverses tendències i refermar no només el teatre de carrer, sinó molt especialment els espectacles de grups novells i de petit format, predominants en el treball de la major part dels grups i de les companyies catalanes.

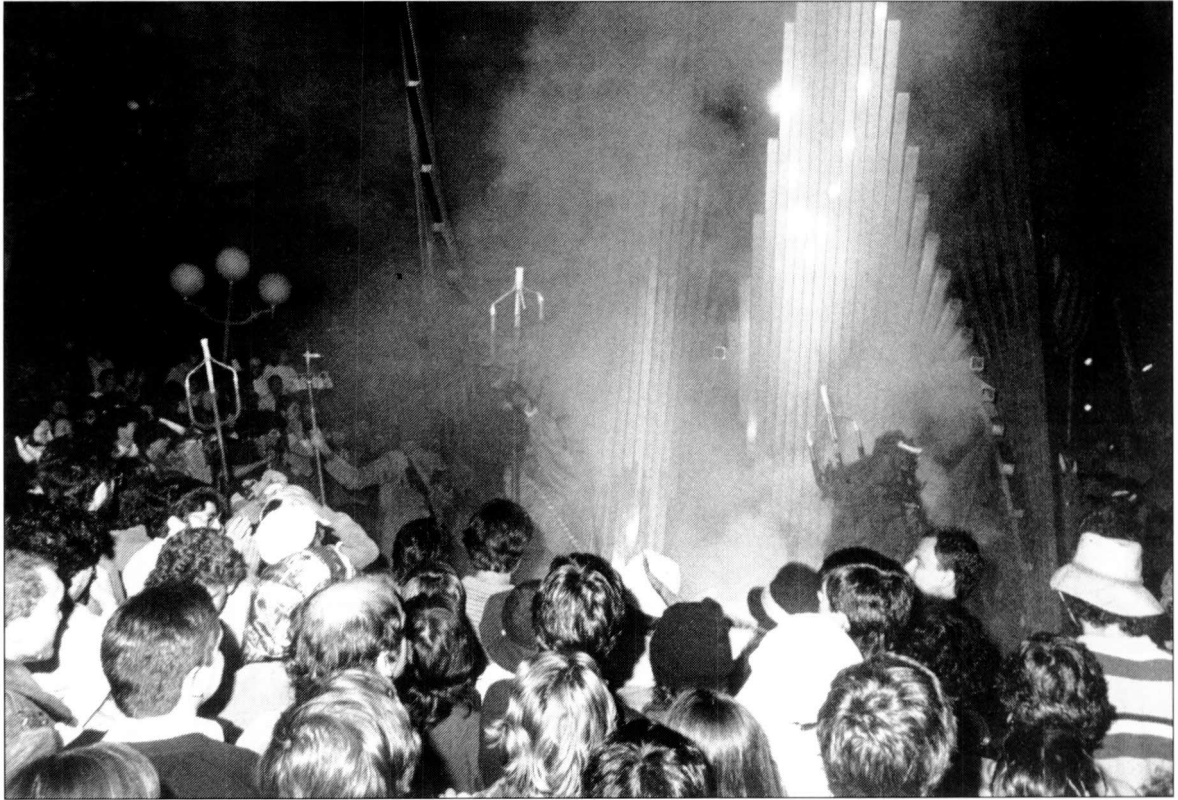
PROCEDIMENTS PER L'ESTUDI DE LES TENDÈNCIES TEATRALS PRESENTADES A LA FIRA DE TEATRE

Després d'aquesta primera aproximació general a l'evolució de la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, cal veure els procediments que hem d'emprar per estudiar les tendències teatrals que han estat presentades durant aquests dotze anys.

Hem de prendre com a referència obligada els articles de la premsa que han anat glossant l'esdevenir de la mostra, per poder establir la importància que cadascuna d'aquestes tendències escèniques ha tingut al llarg del conjunt de les edicions. Aquesta divisió en tendències pretèn subratllar allò que els propis artistes pensen del treball que realitzen i intenta agrupar aquells treballs afins o que es presenten al públic sota un mateix epígraf. Si partim de la divisió més utilitzada en els estudis teatrals entre teatre literari i teatre espectacle,² veurem com en el cas dels espectacles presentats a Tàrraga durant aquests dotze anys hi ha una gran majoria d'espectacles que pertanyen a aquesta segona categoria, però sobretot comprovarem que aquesta divisió no ens és útil, i sí ho és en canvi aquella que ens remet als mitjans utilitats a l'hora de fer teatre: dansa, mim, circ, màgia, cercavila i d'altres mitjans que potencien la peculiaritat expressiva d'un tipus de treball que apareix sota la denominació comuna de "teatre".

La gran quantitat de grups que han participat a la mostra fan que aquest treball no es proposi ara encara abastar l'anàlisi de tots i cadascun dels grups que han presentat els seus espectacles a Tàrraga. Hem optat per fer un estudi general de les diferents tendències presentades a la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, valorant la seva representativitat dintre del festival i en l'àmbit més general del teatre català. Per tant, l'estudi té necessàriament dues direccions: una que agafa la part –la tendència estudiada– i la compara amb el tot, i l'altra que també parteix de la tendència, però la compara amb l'àmbit més general del panorama teatral català a través de la difusió que aquests espectacles han obtingut a partir de la seva participació a la fira targarina.

La importància dels reculls de premsa per al nostre treball rau en la possibilitat que aquests ens donen per avaluar l'ambient i el ressò obtingut pels diferents espectacles en cadascuna de les edicions; més important ha estat l'elaboració per part nostra del catàleg general de totes les edicions, catàleg que ens ha permès veure quins han estat aquells grups més significatius en cadascuna de les tendències en les quals els hem classificat. També, arran d'aquest catàleg, hem creat un arxiu amb totes les dades que els grups en forma de dossier o programa han presentat a l'organització per explicar les característiques del seu treball, definint els seus espectacles tant conceptualment com pràcticament –planells de l'escenari, de les llums...–. Aquest treball d'ordenació i recopilació de dades ens ha permès crear aquest arxiu que recull informació de la pràctica totalitat de grups catalans que han fet teatre durant la dècada dels anys vuitanta, i que constitueix la memòria de la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga. Aquest recull, que aplega informació de més de cinc-cents grups participants,

Els primers anys de la Fira de Teatre al Carrer tingueren l'empremta del grup Els Comediants i els seus "Dimonis". (Fotografia: Barceló).

Les places i els carrers plens. Una constant de la fira del teatre targarina. (Fotografia: Barceló).

també conté informació relativa a altres grups que mai no han participat a la mostra. El nostre treball més feixuc ha estat crear les dades que per motius que desconeixem no estaven en mans de l'organització; treball que en moltes ocasions ha estat dificultat per la desaparició del grup i ha significat haver-ne de localitzar els components al cap de vuit o deu anys. Hem pogut aconseguir gairebé tota la informació que correspon a l'organització de la Fira de Teatre de Tàrraga.

El nostre projecte, del qual aquesta investigació constitueix la primera etapa, és convertir aquest arxiu en un centre de documentació de les distintes tendències teatrals creades a Catalunya, i també dels grups de fora que hi han participat. També és el nostre interès establir una major comunicació amb altres festivals de les mateixes característiques, com poden ser el Complot de Pineda de Mar, a casa nostra, o el Festival de Morlaix o Gent, fora del nostre país.

Fins a l'edició d'enguany hem comptabilitzat un total de 456 grups o companyies participants –excloent els grups musicals i els grups *off*, dels quals no hi ha constància de participació–. El principal problema que hem trobat ha estat la classificació en tendències d'aquests grups. Hi ha casos molt difícils d'establir amb claredat; grups que conjuguen diferents tipus de treball –per exemple, de carrer o interior– i també diferents matisos pel que fa a la tipologia dels espectacles, com la diferència, a vegades clara, però no tant d'altres, entre cercavila i teatre de carrer. Per tant, aquesta classificació que nosaltres proposem ens fa replantejar en ocasions les tendències teatrals que podem trobar en el panorama actual del teatre català. Pensem que aquest és, sens dubte, un dels punts de màxim interès del nostre treball, que ens ha de permetre estudiar l'evolució de les distintes tendències escèniques creades a Catalunya des de l'inici de la passada dècada. La Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga conté en el conjunt de les seves edicions un nombre suficientment significatiu d'espectacles com per poder establir una visió general del que ha estat l'escena catalana des de l'inici de la dècada dels vuitanta, que només exclou les grans companyies de casa nostra –com per exemple, la Companyia Flotats, El Teatre Lliure o els espectacles del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya–.

El nostre primer interès com a investigadors teatrals és l'estudi dels processos creatius que porten a la formulació d'un teatre que prescindeix del text com a suport bàsic del treball teatral. Aquest tipus de teatre té una de les seves expressions més acurades en el teatre de carrer. Un teatre processional que accentua els valors més rituals i plàstics per sobre dels valors comunicatius de la paraula. Aquest interès pel teatre no-textual –teatre espectacle– ha tingut una gran projecció a Catalunya la passada dècada. En aquesta projecció han col·laborat el major nombre d'espectacles de carrer, així com l'espectacular evolució de la dansa contemporània, que ha produït espectacles de gran valor en integrar el moviment, les arts plàstiques i la narrativitat no-verbal basada en impressions visuals.

També hem de considerar aquells espectacles de sala que sota la denominació de "teatre visual" han incidit en aquesta recerca d'un llenguatge teatral desvinculat del suport textual. És per això que estudiem la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, però en estudiar-la no ens limitarem ara a aquests importants aspectes. La nostra intenció és mostrar el conjunt de totes les tendències presentades a la "Fira de Teatre", i que ens permeten aprofundir en l'evolució del teatre català des de la passada dècada.

LA FIRA DE TEATRE EN EL CONTEXT DELS FESTIVALS DE TEATRE A CATALUNYA

Per demostrar la representativitat del festival en el conjunt del teatre català, procedirem a la comparació amb altres festivals especialitzats en alguna de les tendències estudiades –per exemple, el Festival Internacional de Titelles de Barcelona i el Festival de Pallassos de Cornellà–, i observarem com la participació catalana en aquests festivals coincideix amb la representativitat de la mateixa tendència a la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga.

També procedirem a la comparació amb l'altre gran festival de teatre celebrat a Catalunya, que és el Festival de Teatre Internacional de Sitges; comparació restringida a les edicions d'aquest festi-

val celebrades a partir de 1981, és a dir, des de l'edició catorzena del festival de la vila modernista per excel·lència, i podrem constatar les coincidències en la programació d'ambdues mostres pel que fa fonamentalment als grups catalans que hi ha participat, i molt especialment en les edicions del Festival de Sitges entre 1981 i 1986.³

Des d'una perspectiva general, resulta difícil establir paral·lelismes entre ambdós festivals; Sitges presenta un nombre més reduït de participants i una molt més destacada presència de grups de fora de Catalunya i d'Espanya, apostant per la qualitat dels espectacles i pels intents de renovació constant del llenguatge teatral. Tàrraga, en canvi, proposa un major nombre d'espectacles amb una clara diversificació de tendències –inclosa la incorporació destacada de la música–, i una perspectiva no tan selectiva i sí més popular. Per tant, són dos festivals que parteixen de criteris diferents i estan adreçats a tipus de públic també diferents; el públic de Sitges, amb una major formació teatral, pretèn degustar els espectacles; Tàrraga, en canvi, té un públic més festiu i amb una clara voluntat de participació.

Ambdós festivals han acomplert els seus objectius i durant la primera meitat de la dècada dels anys vuitanta han contribuït decisivament a la renovació del llenguatge teatral a casa nostra. A Sitges debem en bona part l'aparició i consolidació de grups com La Fura dels Baus, La Cubana, Albert Vidal o El Tricicle, entre altres; a Tàrraga, l'impuls decisiu a grups com Sèmola Teatre, Zotal (Vitore e Gina), Vol Ras i altres, dels quals parlarem detingudament en un altre apartat d'aquest estudi.

L'ESPECIFICITAT DE L'ESTUDI DE LES DIVERSES TENDÈNCIES DE TEATRE DE CARRER

Per portar a terme el nostre estudi hem de tenir en compte altres elements que considerarem. En primer lloc, cal destacar aquells grups que, tant pel nombre de participacions com pel record que han deixat a la ciutat de Tàrraga, podem considerar com a clàssics de la mostra i que han influït en el seu desenvolupament posterior. Aquests grups, que podem inscriure en distintes varietats –des de les titelles al teatre de carrer–, ocuparan un lloc central a l'hora d'estudiar cadascuna de les tendències i ens donaran una lectura més aclaridora i significativa.

Això ens porta a considerar una de les característiques definidores de la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga: la seva obertura, des de la primera edició, a totes les tendències teatrals, la qual cosa ha refermat el seu caire de pròleg de la temporada teatral. Encara que el nom del festival ens pot induir a pensar en el predomini dels espectacles de carrer, hem de precisar que això no ha estat mai així. La fira de teatre ha programat totes les tendències teatrals, encara que en les primeres edicions eren representades al carrer, dintre de l'ambient marcat de gratuïtat i festa.

Tot i així, són especialment significatius els grups de teatre de carrer que han participat al llarg del conjunt de les edicions. Per estudiar el teatre de carrer, hem de tenir en compte algunes consideracions importants per poder fer una lectura al més completa possible. Aquestes són les consideracions que al nostre entendre resulten bàsiques per a aquest estudi:⁴

1. Distinció entre un model d'espectacle itinerant –amb punts de coincidència amb la cercavila tradicional– i espectacles estàtics –que treballen a partir d'alguna estructura escenogràfica–, encara que també podem trobar espectacles que combinen ambdues opcions.

2. Espectacles narratius o purament ambientals, sense cap tipus d'argument, per mínim que sigui. Espectacles que poden consistir en entorns o *happenings*.

3. Accions consistents a interrompre la normalitat ciutadana i produir la reacció espontània del públic, en aquest cas, un vianant o una persona aliena a les intencions dels actors.

4. Espectacles que tenen com a únic objectiu crear un ambient de festa. Espectacles amb predomini dels efectes pirotècnics, nocturns i/o amb música. Espectacles que esdevenen escenificacions contemporànies de formes rituals.

Aquestes distincions bàsiques ens permeten observar com el teatre de carrer presenta una gran varietat de formats que s'han pogut veure al llarg de les successives edicions de la mostra. L'estudi de la seva evolució ens demostra com hi ha diferents períodes pel que fa al predomini d'uns formats sobre els altres; predomini que podem explicar per la personalitat pròpia dels grups que en diferents moments han marcat les edicions de la mostra. Un aspecte que cal destacar és la importància dels actes d'inauguració i cloenda, on s'han pogut veure aquestes diferències que abans hem esmentat.

Les inauguracions del grup Els Comediants (1981 a 1983, i després l'any 1990, coincidint amb el desè aniversari de la mostra) tenen poc a veure amb la inauguració protagonitzada per la Companyia La Cubana (1986), i la protagonitzada pel grup gironí Tripijoc (1988), o la que protagonitzà Sèmola Teatre (1990). És evident, doncs, que una part del nostre treball se centrarà a establir aquests diferents formats a partir d'espectacles significatius en el conjunt de les edicions de la fira de teatre.

LA FIRA DE TEATRE DE TÀRREGA: UN FESTIVAL POPULAR I PARTICIPATIU AMB UNA PROGRAMACIÓ OBERTA A TOTES LES TENDÈNCIES ESCÈNIQUES

La fira de teatre, que ha evolucionat al llarg d'aquests anys, s'ha plantejat en les darreres edicions qüestions prou interessants que ens porten a les següents reflexions: la qüestió del món del mercadeig en el teatre, les dificultats per posar en escena el treball dels nous autors, les característiques específiques del teatre de carrer enfront de les altres tendències i la seva especificitat en el món mediterrani, i d'altres qüestions que han estat debatudes en les darreres edicions de la mostra.

Totes aquestes problemàtiques radicalment actuals poden acceptar un punt de vista més general i apropiat al món de l'estètica. Així, conceptes com postmodernitat, tan utilitzats en els àmbits de l'arquitectura i les arts plàstiques, ens poden ajudar a establir el perquè d'aquestes problemàtiques. Posarem un exemple: es debat sobre l'estil propi que ha de tenir el teatre de carrer; aquesta discussió podria tenir algun paral·lelisme amb la discussió més general generada a l'entorn de la noció d'estil en les arts plàstiques i la literatura.

Però la Fira de Teatre al Carrer de Tàrrega mostra sobretot la vitalitat de la cultura popular als nostres dies. Tàrrega esdevé, sobretot a la primera etapa (1981-1985), un festival de caire festiu i participatiu. Aquesta afirmació ens porta a veure la fira targarina com un paradigma de la festa en el nostre temps⁵ i ens permet afirmar, si més no en aquesta primera etapa, que el qualificatiu que s'escau a la lectura general de la mostra és, sens dubte, el de "popular".

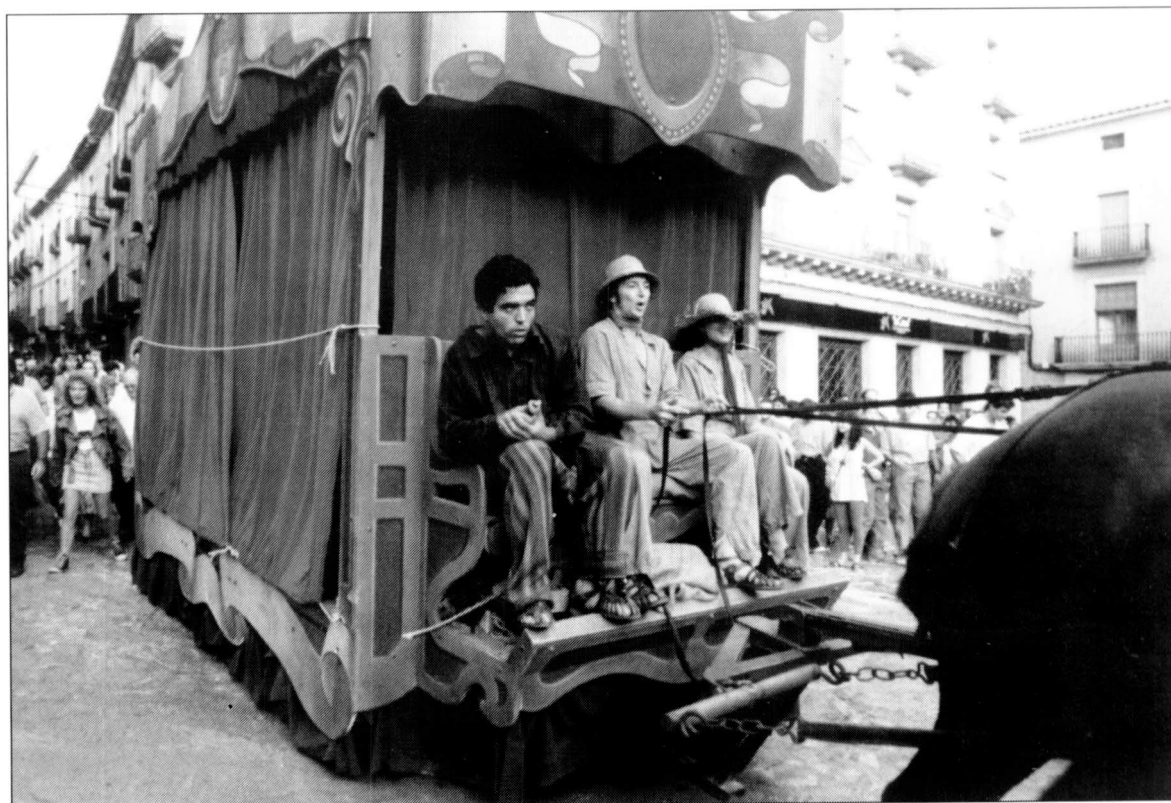
Aquesta característica més evident a les primeres fires no pot escapar a la nostra anàlisi. Però també haurem de considerar com a partir d'una programació absolutament oberta s'ha propiciat un canvi en l'esdeveniment ciutadà. A començament dels anys noranta la fira viu en funció de l'èxit; és tan extraordinària la quantitat de gent que es desplaça cap a Tàrrega, és tant l'interès que desperta la fira de teatre, que la ciutat es veu desbordada; la festa major s'estreny entre les multituds i el seu valor festiu i popular esdevé tumultuós. La fira replanteja els seus objectius i tria el camí de la mostra teatral: no més música, no més espectadors. La Fira de Teatre al Carrer de Tàrrega ha de convertir-se en un lloc d'encontre i també ha de propiciar la venda d'espectacles. Oferta i demanda d'espectacles, amb punts de trobada entre els programadors i els grups. Cal veure aquest procés amb les dades i comprovar com les companyies participen a la mostra amb una clara vocació de venda del seu espectacle. És aquest canvi en el planteig del festival allò que ens diran les dades.

És clar que el teatre ocupa en els nostres dies un lloc que va del luxe a la marginalitat en l'àmbit de la cultura; un teatre que, excepte en comptades ocasions, no surt ben parat de la seva competició amb la televisió i el cinema. El teatre, que originàriament feia possible l'expressió de l'imaginari col·lectiu –com a Grècia o en el Segle d'Or a Espanya–, ha quedat avui postrat davant altres mitjans i obté la seva veritable dimensió en els comentaris de la premsa i la televisió, i en la possible popularitat dels actors que hi treballen.

Any 1992. Dotzena Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga. Èxit del grup T de Teatre. (Fotografia: Jesús Vilamajó).

Any 1992. Sindicat del Riure. (Fotografia: Jesús Vilamajó).

El teatre els anys vuitanta segueix un comportament similar al de les altres manifestacions artístiques o de pensament, atès que presenta una tal varietat i quantitat d'aspectes que no és possible extreure'n una única clau interpretativa. Hem d'anar veient com l'espectacle cau progressivament en mans dels mitjans de comunicació que el converteixen en notícia, cosa que crea un elitisme cultural que en bona part domina l'actitud del públic davant del teatre. Al costat d'aquesta constatació, hem d'assenyalar seguidament que els homes de teatre segueixen fent els seus espectacles des de la passió que senten pel seu ofici. És el corrent de l'actor, diferent al del teatre oficial, i que trobem en els pallassos, titellaires, xanquers i tots aquells qui transformen per minuts els nostres present i futur, i que, en molts casos, estan allunyats d'aquells plantejaments. El seu interès rau a fer-nos gaudir, grans i petits, d'allò que sempre ha transmès el comediant: el teatre en el seu sentit més pur i lúdic, creant espais i moments de llibertat. Per tant, la dificultat radical amb què topa el nostre estudi consisteix a copsar aquells moments irrepetibles que el teatre escampa per les nostres vides i que no poden ésser recollits en cap estudi, sinó en la memòria d'haver gaudit d'uns moments extraordinaris produïts per la intensitat d'aquests homes i dones que fan teatre.

CONCLUSIONS

CARACTERÍSTIQUES GENERALS DE LA FIRA DE TEATRE AL CARRER DE TÀRREGA

La Fira de Teatre al Carrer de Tàrrega és el màxim exponent de l'estètica teatral a Catalunya des de l'inici de la dècada dels vuitanta. El seu estudi és la base que ens ha de permetre establir el fons ritual del teatre català contemporani.

En aquests dotze anys que s'ha celebrat la fira de teatre, i fins enguany, quan se celebrarà una nova edició, la mostra targarina ha esdevingut un punt de referència fonamental per a l'estudi de les diferents tendències del teatre català.

No és possible l'estudi del teatre català més recent sense aturar-se davant de les moltes propostes que han sorgit de la ciutat de Tàrrega i s'hi han desenvolupat. La pràctica totalitat dels grups de teatre de Catalunya –excloent el teatre oficial– han representat els seus espectacles, en un moment o altre, pels carrers o teatres d'aquesta vila i l'han convertida en l'epicentre de les tendències escèniques creades a Catalunya.

L'evolució de la fira de teatre ens demostra com s'ha anat forjant aquest festival, des d'un origen vinculat a la festa, fins evolucionar i convertir-se en una fira teatral, destinada a mostrar al públic, a la premsa i als programadors les darreres produccions del teatre català i, de forma més esporàdica, d'altres llocs de l'Estat i de l'estranger.

Les successives edicions ens permeten observar el seu creixement i la seva transformació davant els diferents períodes que n'han marcat el desenvolupament.

La gran quantitat de participacions de les més diverses formulacions i tendències teatrals l'han convertida en la mostra teatral catalana amb una major representativitat. Per les seves característiques atreu més els nous grups teatrals, que la consideren com el lloc més adequat per donar a conèixer els seus treballs, per l'abundant presència de programadors i de crítics teatrals que a les portes de la nova temporada teatral –la fira de teatre se celebra el segon cap de setmana de setembre– cerquen aquells espectacles que hauran d'omplir la programació dels teatres d'arreu de Catalunya.

Per tant, podem exposar les principals característiques d'aquest festival, desenvolupades durant aquestes dotze edicions fins ara celebrades:

1. La Fira de Teatre de Tàrrega és l'esdeveniment teatral amb major projecció de tots aquells que es fan a Catalunya, i el seu ressò arriba a la resta de l'Estat i a l'estranger.

La fira de teatre ha estat la major promoció que mai ha obtingut la ciutat de Tàrraga, i s'ha convertit en el símbol més determinant de la ciutat, malgrat les moltes protestes que ha generat a la pròpia Tàrraga per la massificació i els incidents que s'hi han produït. La Fira de Teatre de Tàrraga ha esdevingut el festival més representatiu dels celebrats a Catalunya.

2. La representativitat de les tendències teatrals presentades a la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga només és significativa pel que fa al teatre català.

El conjunt de les edicions de la fira de teatre ens demostren com la gran majoria d'espectacles han estat representats per grups catalans. Per tant, no podem establir una lectura vàlida a partir d'espectacles de grups de fora de Catalunya.

3. La característica principal de la programació del certamen targarí és l'obertura a totes les tendències escèniques.

Aquesta afirmació és vàlida des de la primera fins a la darrera edicions de la mostra; per tant, no hi ha un predomini de cap tendència pel que fa a la representativitat en el context més general del teatre català.

4. La Fira de Teatre de Tàrraga és un festival popular i participatiu.

Tant per la seva gènesi com per la seva evolució fins a la darrera etapa del certamen (1991), la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga ha estat un festival popular i participatiu, més enllà de la representativitat i l'interès de les tendències teatrals que hi han estat representades. Els adjectius que millor defineixen els primers deu anys del festival són: participatiu i popular.

5. El nom de la mostra, Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, no ha estat mai l'adequat per anomenar el festival de la vila targarina.

En el primer període es podia haver denominat "Festa de Teatre al Carrer", atès que el mercadeig que comporta el terme "fira" només ha estat assolit plenament a partir de 1991. Durant el segon període, la denominació més adequada hagués estat "Festival de Teatre i Música de Tàrraga", per la gran varietat de propostes que es van presentar durant aquest període. Per últim, la darrera etapa del certamen s'hauria de denominar "Fira de Teatre de Tàrraga" per l'absoluta obertura del certamen al global de les tendències teatrals i pel seu caire de mostra teatral amb un clar protagonisme dels programadors convidats.

7. La Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga ha comptat des de l'inici amb l'ajut de la principal institució catalana –la Generalitat de Catalunya–, que n'ha refermat el desenvolupament, aportant la major part del pressupost amb què ha comptat la mostra, i ha permès eixugar els dèficits que ha acumulat en algunes de les edicions.

8. La Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga ha consolidat a grups emblemàtics de l'escena catalana actual com El Tricicle (juntament amb el Festival de Sitges), Zotal, Sèmola Teatre, Vol Ras i d'altres que ben aviat aconseguiran un reconeixement al seu treball, gràcies en bona part a la seva participació a la mostra.

1. BROSSA, J., E. NADAL, X. FÀBREGAS, Joan i Montse de Comediants: *La Fira de Teatre, Trifulgues i Xim Xim al Carrer*, Ajuntament de Tàrraga, 1982. Del text de Xavier Fàbregas volem destacar el paràgraf següent: "Els qui tingueren la idea de la ciutat, o sigui, diverses generacions de targarins del XVII, del XVIII i del XIX, si jutgem per les pedres avui visibles, disposaren els espais urbans a la mesura de les necessitats humanes".
2. SALVAT, Ricard: *El teatro (como texto, como espectáculo)*, Montesinos Editor, S.A., Barcelona, 1983, p.p. 7-12. On s'explica la nova forma de fer la història del teatre i es pren com a model el treball de Vito Pandolfi, *Storia universale del teatro drammatico*, publicat a Torí l'any 1964.
3. Vegeu apèndix I. Taula comparativa de les participacions dels mateixos grups als festivals de Sitges i de Tàrraga.
4. Volem subratllar que aquesta classificació només respon als formats generals que, al nostre entendre, han presentat aquests espectacles que genèricament s'han denominat "teatre de carrer". No hem volgut incidir en les múltiples relacions que hom pot establir amb teories i espectacles, com les festes des del Renaixement fins a Shiller; o més contemporàniament, en les experiències teatrals de Jacques Copeau, Living Theater o Luca Ronconi, entre molts d'altres, que pertanyen a l'estudi específic sobre aquesta tendència escènica.
5. DELGADO, Manuel: *La Festa a Catalunya, avui*, Ed. Barcanova, S.A., Barcelona, 1992. Volem reproduir un paràgraf d'aquest interessant text que pot aclarir la vinculació entre festa i espectacle: "[...] la festa és una posada en escena, una representació altament condensada –com al teatre, al cinema, a l'òpera o al circ– de la imatgeria col·lectiva, una manipulació formal d'una substància que és sempre social", p. 20 (en les següents pàgines aprofundeix en aquesta concepció de la festa).

Nota de la Redacció: aquest treball consta de la introducció i les conclusions de la tesi de llicenciatura inèdita de l'autor.

APÈNDIX I

TAULA COMPARATIVA DE LA PARTICIPACIÓ DE GRUPS A LA FIRA DE TEATRE DE TÀRREGA I AL FESTIVAL INTERNACIONAL DE TEATRE DE SITGES

SITGES TEATRE INTERNACIONAL	GRUP	FIRA DE TEATRE DE TÀRREGA
1981. <i>Xampú de sang</i>	AL VÍCTOR I FERRAN RAÑÉ	1982. <i>Xampú de sang</i>
1985. <i>Sitges... è mobile</i>	AL VÍCTOR PRODUCTIONS	1985. <i>Tàrrega... è mobile</i>
1981. <i>Dansa per un moment de silenci</i> 1983. <i>Parc antropològic</i> 1986. <i>El venedor de gelats</i>	ALBERT VIDAL	1981. <i>Dansa per un moment de silenci</i> 1984. <i>L'home urbà</i> 1986. <i>L'home urbà</i>
1990. <i>Hamlet màquina</i>	ATALAYA	1988. <i>La rebelión de los objectos</i>
1985. <i>Aula tràgica: la mort de Plem</i>	AULA DE TEATRE DE MATARÓ	1987. <i>El mariner</i> 1988. <i>Cora i la magrana</i>
1983. <i>Evidència</i> 1986. <i>Blau i blanc</i>	BALLET CONTEMPORANI DE BARCELONA	1987. <i>Perfectament pedra</i>
1985. <i>Eco</i> 1989. <i>Encrucijada</i>	BEKEREKE	1983. <i>Zarataka</i> 1992. <i>Dinelirium</i>
1986. <i>Simfonia urbana</i>	BUFONS	1985. <i>Cosmopolitas sintonia urbana</i>
1985. <i>Teatraco</i>	CAMBALEO DE TEATRO	1985. <i>Teatraco</i>
1983. <i>Cubana's delikatessen</i> 1986. <i>La tempestat</i>	COMPANYIA LA CUBANA	1983. <i>Dels vicis capitals</i> 1984. <i>Cubana's delikatessen</i>
		1986. <i>La tempestat i inauguració</i> 1988. <i>Cubanades</i>
1991. <i>Naranjas i citrons</i> (Col. amb Centre choreogr. Tours)	COMPANYIA METROS	1987. <i>Nofres</i>
1982. <i>Strip-tease</i>	CHRISTA LEMN	1983. <i>Strip-tease</i>
1982. <i>Informe sobre ciegos</i>	TEATRO FRONTERIZO	1986. <i>Primer amor</i>
1985. <i>Air mail</i>	ELS ROCAMORA	1982 i 1984. <i>La maleta</i> 1985. <i>Air mail</i> . 1988. <i>Fenòmens</i> 1990. <i>El perseguidor</i>
1982. <i>Elmo</i>	FOOTBARN TRAVELLING THEATRE	1987. <i>Babylon</i>
1990. <i>Bibouac i Delit de Saule Gueule</i>	GENERIK VAPEUR	1985. <i>Duodenum</i>

1985. <i>El futuro está servido</i>	HIJOS DEL CAOS	1985. <i>El futuro está servido</i>
1990. <i>Sfera</i>	JOAN MINGUELL	1987. <i>Moviment (Sfera)</i> 1988. <i>Fragments</i>
1990. <i>Atzur. Natura morta</i>	KONIC	1986. <i>Lligams</i> 1987. <i>Hàbitat</i> 1989. <i>Atzur.</i>
1988. <i>Corpus</i>	L'AFIC	1987. <i>Corpus</i> 1989. <i>Els dimonis de l'Afic</i>
1987. <i>Corre, que fem tard</i>	LA DUX	1986. <i>Corre, que fem tard</i>
1981. <i>Sr. Picasso. C/Montcada Barna</i> 1983. <i>Crònica d'Ann</i>	LA GÀBIA	1986. <i>Rostres coneguts, sentiments ambigus</i>
1985. <i>Màgic Potion</i>	MÀGIC POTION	1985. <i>Màgic Potion</i>
1987. <i>Plàstic i oli</i>	MARGUARITA GUERGUÉ	1985. <i>Roma</i> 1992. <i>Constanza</i>
1986. <i>Gastibeltzaren karabina</i>	MASKARADA	1991. <i>Akelarrua</i>
1986. <i>Mudances</i>	MUDANCES	1985. <i>Mudances</i>
1989. <i>Trans/humà</i>	ROCO S.A.	1988. <i>Què diràs?</i> 1992. <i>Estació perifèrica</i>
1989. <i>El millor de Johnny Meiville</i>	JOHNNY MELVILLE	1989. <i>El millor de Johnny Meiville</i>
1989. <i>In Concert</i>	SÈMOLA TEATRE	1982. <i>Circ Sèmola</i> 1988. <i>In concert</i> 1989. <i>In Concert i Inauguració</i>
1982. <i>Shakespeare Greatest Hits</i>	SHEER MADNESS	1986. <i>El retrato de Dorian Gray</i>
1982. <i>Escorial</i>	T.E.I. DE SANT MARÇAL	1987. <i>Nice people i Titelles</i> 1988. <i>Titelles</i>
1985. <i>Blanc</i>	TEATRE CURIAL	1981 i 1982. <i>Curial e Güelfa i L'Illa del Tam Tam</i> 1983. <i>Ninots/actors.</i> 1984. <i>Blanc (Inau.)</i>
1982. <i>L'arquer de l'Illa</i>	TEATRE GENT	1989. <i>La dèria d'en Severí</i>
1985. <i>Última toma</i>	TEATRO TÍTERES LA TARTANA	1986. <i>Es peligroso asomarse</i>
1982. <i>Molière o la càbala de los beatos</i> 1987. <i>Doña Elvira, imagínate Euskadi</i>	TEATRO GEROA	1986. <i>Doña Elvira, imagínate Euskadi</i> 1987. <i>Grande Place.</i> 1988. <i>Durango, un sueño</i> 1990. <i>La piel prestada</i>
1981. <i>Desencuentros</i>	TEATRO DE LA RIBERA	1989. <i>El círculo de tiza</i>
1988. <i>Zombi (espectacle suspés)</i>	ZOTAL TEATRE	1988. <i>Zombi</i> 1992. <i>Z</i>